

ESTRATÈGIA
PAÍS PRIORITARI
SENEGAL
2013-2017

Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament

Generalitat
de Catalunya

© Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
Direcció General de Cooperació al Desenvolupament
Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament

Direcció General de Cooperació al Desenvolupament
Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament
Carles Llorens i Vila, director general

Coordinació

Patricia Rodríguez, Cap de l'Àrea d'Àfrica Subsahariana, Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD)

Equip de redacció

Patricia Rodríguez, Cap de l'Àrea d'Àfrica Subsahariana, ACCD
Regina Ventura, Àrea d'Àfrica Subsahariana, ACCD
Javier Calderón, Àrea d'Àfrica Subsahariana, ACCD

Col·laboracions ACCD

Sara Garrido, Àrea d'Amèrica Central i Carib
Gerard Graells, Àrea de Mediterrània, Àsia i Europa Oriental
Núria Mercader, Àrea de Relacions Institucionals
Marc Navarro, Àrea d'Àfrica Subsahariana

Equip Direcció General de Cooperació al Desenvolupament

Lupe Moreno, Àrea de Planificació, Avaluació i Dades
Javier Sánchez Cano, Àrea de Planificació, Avaluació i Dades

Revisió lingüística

Rosa-Maria Lloré i Roda

Maquetació i infografia

Toni Sánchez Poy

<http://www.cooperaciocatalana.cat> >> documents estratègics

Dipòsit legal

B. 26548-2013

ESTRATÈGIA
PAÍS PRIORITARI
SENEGAL
2013-2017

Sumari

7	1. Introducció i notes metodològiques
13	2. Reptes i oportunitats per al desenvolupament humà
17	3. Marc estratègic de la cooperació al desenvolupament catalana
18	3.1. Missió, visió i principis de la cooperació catalana
19	3.2. Capacitats de la cooperació catalana al Senegal
20	3.3. Proposta de prioritats sectorials i territorials
20	3.3.1. <i>Objectius de concentració i objectius transversals</i>
21	3.3.2. <i>Línia estratègica d'acció humanitària</i>
21	3.3.3. <i>Educació per al desenvolupament i capacitats</i>
22	3.3.4. <i>Concentració territorial</i>
23	3.4. Desplegament dels objectius prioritaris
37	3.5. Dimensió migracions i desenvolupament
41	4. Mecanismes d'eficàcia i qualitat de la cooperació catalana al país
42	4.1. Multiplicitat d'actors i mecanismes de coordinació, col·laboració i complementarietat
43	4.2. Impuls de la coherència per al desenvolupament
45	5. Seguiment i avaluació
47	6. Referències bibliogràfiques
50	Acrònims

Introducció i notes metodològiques

L'Estratègia país prioritari (EPP) del Senegal 2013-2017 té com a finalitat guiar les actuacions del Govern de la Generalitat de Catalunya en matèria de cooperació al desenvolupament, però també té la pretensió de guiar totes aquelles actuacions que des de la cooperació catalana es realitzin al Senegal. Es tracta d'un instrument de planificació que ha de servir per a assolir un nivell de concentració geogràfica i sectorial que permeti millorar en els nivells d'eficàcia i eficiència de la cooperació al desenvolupament, a partir de la identificació de finestres d'oportunitat i avantatges comparatius i sota els principis de l'apropiació local, l'alineació amb les estratègies locals i l'harmonització entre donants, tenint present la coherència de polítiques per al desenvolupament. L'EPP Senegal concreta els objectius estratègics del Pla director 2011-2014 a la realitat i a les oportunitats que ofereix el Senegal, i catalitza les capacitats instal·lades a Catalunya per tal de donar compliment a la missió de la cooperació catalana de promoure un desenvolupament humà sostenible a través d'una política de cooperació al desenvolupament de qualitat i transformadora.

L'EPP del Senegal és la tercera estratègia de país de la cooperació catalana i la primera a l'àrea d'Àfrica subsahariana. L'objectiu de l'estratègia és contribuir a una millor qualitat de la cooperació catalana al Senegal i obtenir millors resultats i impacte. La planificació i l'estratègia en l'acció són condicions necessàries per tal de millorar les capacitats operatives.

El document estableix quina és la prioritat geogràfica a l'interior del Senegal, així com les prioritats sectorials, en les quals es detallen les propostes d'implementació que han de permetre assolir els objectius fixats. L'estratègia específica, a més, les modalitats, els socis potencials, els actors de la cooperació catalana i la coordinació i harmonització amb altres donants. Per a fer-ho s'han tingut en compte la Llei de cooperació, el Pla director 2011-2014, les Directrius d'equitat entre dones i homes i l'Estratègia de codesenvolupament.

En la definició de les prioritats i en el contingut global de l'EPP, més enllà del marc de referència explicat en el paràgraf anterior, s'ha atès a la importància de la participació, sobretot al Senegal, per a donar compliment als principis d'apropiació, alineament i coordinació. En aquesta estratègia es vol fer èmfasi en el reconeixement del lideratge local en els processos de desenvolupament. No obstant això, es reconeix la importància de buscar el valor afegit de la cooperació catalana, tot cercant espais de col·laboració i complementarietat entre els actors catalans.

El procés d'elaboració s'ha caracteritzat pel protagonisme dels actors, les visions i les prioritats locals per tal de garantir el principi d'apropiació i d'alineació amb les necessitats i prioritats del país soci. L'altre gran tret característic ha estat la metodologia participativa capaç d'integrar un conjunt ampli i divers d'actors públics i privats del sistema de cooperació al desenvolupament català, internacional i, molt especialment, local al Senegal.

L'EPP s'ha vist com una oportunitat, a més, de materialitzar una agenda en codesenvolupament a partir del marc conceptual i d'actuació de l'estratègia de codesenvolupament.

Per tal de construir una estratègia inclusiva amb els actors catalans que cooperen al Senegal, s'ha prestat especial atenció a la població d'origen senegalès que, a través de les seves estructures, ha participat i apareix en l'estratègia com a protagonista del desenvolupament del seu país d'origen. Així doncs, s'han tingut especialment en consideració les aportacions i valoracions que des d'aquest col·lectiu s'han recollit en els diferents tallers i entrevistes.

La metodologia d'elaboració és la que va ser aprovada el 2007 i revisada el 2011 per tal d'actualitzar el marc de referència d'acord amb el nou Pla director i incorporar elements que es deriven d'altres marcs estratègics dels quals s'ha dotat la cooperació de la Generalitat en els darrers anys: 1) S'ha adaptat a un escenari econòmic que obliga a reduir costos en la seva elaboració, 2) S'han incorporat lliçons apreses en les altres EPP realitzades, per tal de fer el procés d'elaboració més àgil, i el document final més sintètic, 3) S'ha anat adaptant a la realitat a la disponibilitat de recursos humans i materials.

El procés d'elaboració s'estructura en 4 grans fases. Una primera, d'anàlisi de necessitats i oportunitats de desenvolupament al país soci i de capacitats de la cooperació catalana; una segona, d'identificació de prioritats sectorials i territorials i de generació de consensos al voltant d'aquestes i de la manera d'implementar-les; i una tercera, de redacció, debat i adopció del document d'EPP Senegal 2013-2017 i; 4) una última fase de difusió de l'estratègia.

Les tasques realitzades en la fase 1 i 2 s'han efectuat de manera paral·lela a Catalunya i Senegal, on s'ha reproduït el procés a Dakar i Kolda, mitjançant entrevistes, grups focals i sessions grupals.

→ A Catalunya:

L'EPP s'ha construït a partir d'un ampli procés de consultes amb entrevistes i tallers a diferents actors de la cooperació catalana, amb especial atenció als ajuntaments catalans, departaments de la Generalitat de Catalunya i entitats catalanes que treballen al Senegal.

En primer lloc, com a conseqüència del fet que moltes actuacions que es duen a terme a Senegal des de Catalunya es realitzen des de l'àmbit local, s'ha organitzat un grup focal específic amb ens locals i mantingut diverses reunions i entrevistes amb el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament, per tal que l'EPP sigui compartida i serveixi de guia també per a la cooperació que des dels diferents municipis catalans es fa al Senegal.

En segon lloc, s'han realitzat reunions amb els departaments de la Generalitat de Catalunya que s'han identificat com a potencials executors de cooperació al desenvolupament o que ja han realitzat actuacions de cooperació al desenvolupament.

En tercer lloc, i reconeixent el paper que la societat civil catalana ha tingut fins ara com a principal impulsora i executora de la cooperació al desenvolupament al Senegal, s'han realitzat tallers i entrevistes amb aquelles entitats amb experiència i coneixement de treball al Senegal, i específicament amb el representant del col·lectiu migrant senegalès a Catalunya, per tal que l'estratègia, finalment, esdevingui un vertader instrument de planificació per a l'execució futura.

→ **Al Senegal:**

Tanmateix, l'accent més destacat de l'estratègia és la participació, en la fase de definició de prioritats, de la societat civil senegalesa, i de les diverses instàncies governamentals i multilaterals que treballen per al desenvolupament del Senegal. Per a assolir-ho, s'han realitzat diversos tallers i entrevistes amb organitzacions no governamentals senegaleses, organismes governamentals de diferents nivells (estatals i regionals), organismes internacionals i altres donants.

Finalment el procés ha conclòs a Catalunya amb la validació per part dels diversos òrgans de coordinació i col·laboració i òrgans consultius previstos a la Llei 26/2001, de 31 de desembre, de cooperació al desenvolupament. Concretament, s'ha aprovat a la Comissió d'Ens Locals de 15 d'abril de 2013, a la Comissió Interdepartamental de 18 d'abril de 2013 i al Consell de Cooperació de 25 d'abril de 2013. Al Senegal s'ha finalitzat el procés amb la presentació i aprovació del document final per part del ministre de Gestió del Territori i Col·lectivitats Locals en representació del Govern del Senegal.

République du Sénégal
Un Peuple - Un But - Une Foi
..*.*.*

**MINISTÈRE DE L'AMÉNAGEMENT DU TERRITOIRE
ET DES COLLECTIVITÉS LOCALES**
..*.*.*

001039
N°...../MATCL/PNDL

Dakar, le 16 .05. 2013

Le Ministre,

RAD
+ ASE

Objet : Approbation de la Stratégie Pays Prioritaire Sénégal de la Coopération de la Catalogne.

Monsieur le Directeur Général,

Je voudrais, par la présente, vous informer que j'approuve le projet de Stratégie Pays Prioritaire pour le Sénégal (SPP), conformément aux dispositions du Plan Directeur de la Coopération au Développement 2011-2014 du Gouvernement de la Catalogne pour les raisons ci-après :

- la coopération au développement décentralisée est un instrument privilégié de promotion d'un partenariat fécond entre les collectivités locales du Sénégal et la Catalogne ;
- la Stratégie Pays prioritaire est proposée suite à un processus assez participatif impliquant les acteurs publics et civils du Sénégal et de la Catalogne ;
- les axes d'intervention de ladite stratégie sont en cohérence avec les documents de stratégie du Sénégal.

Je vous prie de croire, **Monsieur le Directeur Général**, à l'assurance de ma parfaite considération.

A
Monsieur Carles Llorens i Vila
Directeur Général de la Coopération au Développement
Via Laietana 14, 4ème étage
Code Postal : 08003 - Barcelone

Arame NDOYE

ESPAGNE

☒ Dieuppeul-Derklé, Allées Khalifa Ababacar SY x Rue DD 142
 Tel: +221 33 869 47 00 - Fax: + 221 33 869 47 13 - BP : 10039 Dakar-Liberté (SENEGAL)

La responsabilitat i el lideratge de l'elaboració de l'EPP ha recaigut en la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i en l'Àrea d'Àfrica Subsahariana de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament.

L'EPP vol ser el punt de partida per a treballar de manera coordinada i concertada entre els diferents actors de la cooperació catalana, a favor del desenvolupament humà sostenible del Senegal.

El Senegal, tot i ser un dels primers països a aconseguir la independència en la descolonització del continent africà que va succeir la Segona Guerra mundial, és un país molt jove en termes històrics, amb tot just mig segle d'existència.

Des de la seva independència ha gaudit d'una certa estabilitat política, que li ha permès assolir nivells de maduresa democràtica, i que s'ha vist consolidada amb la darrera alternança en el poder. Després d'una dècada en què ha governat el Partit Democràtic Senegalès, encapçalat per l'ara expresident Abdoulaye Wade, l'any 2012 les forces de l'oposició s'han mobilitzat entorn de la candidatura de l'actual president Macky Sall. Aquest canvi ha estat possible gràcies al suport del moviment ciutadà que ha defensat la institucionalitat del Senegal contra eventuais canvis constitucionals que podien haver debilitat la seva democràcia. Amb aquestes darreres eleccions el Senegal s'ha posicionat a nivell internacional, en general, i regional, en particular, com a una democràcia reforçada en la qual es garanteixen uns bons nivells de llibertats civils i drets polítics.

Tanmateix, aquesta estabilitat sovint s'ha vist amenaçada pel conflicte de la regió de la Casamance, que dura ja més de 30 anys. Des d'abans de la independència del Senegal, diversos grups polítics i/o militars han reclamat la independència d'aquest territori basant-se en motius històrics i culturals, però també econòmics, ja que consideraven injust el repartiment dels beneficis econòmics que s'obtenien de la Casamance i insuficients les inversions a la regió. Així, el 1982 es crea el Moviment de Forces Democràtiques de la Casamance (MFDC) i durant els anys 80 i, sobretot, els 90 es viu la major expressió del conflicte. L'any 2004 se signen finalment els acords de pau, tot i que des de llavors s'ha mantingut un conflicte de baixa intensitat entre les faccions del moviment que no reconeixen els acords de pau, i que ha provocat inestabilitat i aïllament a la regió natural de la Casamance. En aquests moments, el nou Govern està fent passos endavant per a aconseguir una resolució definitiva del conflicte.

Tot i això, actualment podem valorar que el Senegal és el país més estable de la regió de l'Àfrica occidental, tant a nivell polític com econòmic, tot perfilant-se com la potència regional. El Senegal està liderant diversos processos i participant activament en organismes com la Unió Africana, la Comunitat Econòmica dels Estats de l'Àfrica Occidental (CEDEAO) o la Unió Econòmica i Monetària de l'Àfrica Occidental (UEMOA).

Progressivament s'ha transformat en un pol d'atracció per a inversions estrangeres. En aquest sentit, en els darrers anys s'han fet esforços per a la millora de les infraestructures per tal d'atraure la instal·lació de noves empreses al país.

El creixement econòmic del país s'ha situat de mitjana, els darrers 10 anys, al 2%. Malgrat això, els reptes del país són molts i diversos, ja que el creixement no s'ha traduït en millores substancials del benestar de la població.

El sector informal segueix ocupant un lloc preponderant en el conjunt de l'economia senegalesa, on representa el 60% del PIB. El motor del consum segueix dependent de les remeses d'immigrants, que són la principal font de divises del país.

El Senegal ocupa la posició 155 de 187 països en l'Índex de Desenvolupament Humà, formant part dels països amb IDH baix. Més del 50% de la seva població viu sota el llindar de la pobresa¹, que té una especial incidència a l'àmbit rural. Alguns indicadors de desenvolupament humà mostren una evolució positiva, tot i mantenir-se elevats. L'esperança de vida es troba en els 59,3 anys i l'accés als serveis socials essencials, com la salut i l'educació, segueix sent molt limitat per a gran part de la població. Alhora, existeixen importants desigualtats de gènere i, malgrat els esforços que està fent el país en aquest sentit, l'educació de les nenes, l'alfabetització de les dones, la salut maternoinfantil i la violència contra les dones segueixen trobant-se entre els reptes a què ha de fer front el Senegal.

L'Ajut oficial al desenvolupament que rep suposa el 10% del PIB, tot i que representa aproximadament el 50% del total del pressupost d'inversions del país. El Banc Mundial i la UE són els principals donants, seguits de França, els EUA, Canadà, Espanya, Japó i els Països Baixos. En aquest context, però, estan tenint cada cop més protagonisme països com la Xina, l'Índia i els països àrabs, que es calcula que representen ja, a hores d'ara, el 5% del total de l'ajut.

En aquest context, el Govern del Senegal s'ha anat dotant dels mecanismes necessaris per tal de superar els reptes del país. En aquest sentit, el marc de referència per a la lluita contra la pobresa que ha establert el Govern senegalès és el *Document de Politique Économique et Sociale 2011-2015*, que dóna continuïtat al *Document Stratégique pour la Réduction de la Pauvreté (DSRP) I i II*, i que estableix com a prioritats el creixement econòmic, la millora de l'accés als serveis socials bàsics per a la població i la bona governança.

A més, el Senegal ha modernitzat el seu sistema de finances públiques per a poder adequar-se als principis de la Declaració de París afavorint nous instruments de l'ajuda, com el suport pressupostari.

L'actual Govern està fent passos significatius per a racionalitzar l'Estat, lluitar contra la corrupció i millorar la gestió i la transparència. En aquests moments el Govern està discutint amb la resta d'actors la nova estratègia de planificació territorial *Stratégie Nationale de Développement Territorial*, que donarà com a fruit una nova divisió administrativa basada en els anomenats 'pols de desenvolupament'.

Les necessitats del Senegal són nombroses, però les oportunitats de satisfer-les també; el repte existent és precisament aprofitar les capacitats existents per a millorar el benestar de la població del Senegal.

¹ Es considera llindar de la pobresa d'ingressos 2\$/dia.

A large, light-colored, stylized number '3' is positioned in the background, centered vertically and horizontally. It has a thick, rounded font style.

Marc estratègic de la cooperació al desenvolupament catalana

3.1. Missió, visió i principis de la cooperació catalana

D'acord amb el Pla director i amb els principis i valors que deriven de la Llei de Cooperació al desenvolupament, la missió de la cooperació catalana és la **promoció del desenvolupament humà sostenible mitjançant una política de cooperació de qualitat i transformadora**. Aquesta missió posa al centre de la política l'ampliació de capacitats, drets i oportunitats de les persones i els pobles, i constata que la pobresa i la marginació no són producte de la pobresa de recursos, sinó de la falta d'oportunitats per a accedir-hi, fer-ne ús i gestionar-los.

Així, els valors que es desprenen de la Llei de cooperació i del Pla director hauran de guiar les diferents actuacions dins el marc de l'EPP. Aquests fan referència al foment de la pau, la justícia, la igualtat i l'equitat, així com a la promoció i defensa dels drets humans i les llibertats fonamentals, amb especial atenció a les persones i als col·lectius més desfavorits, i al reconeixement dels drets econòmics, laborals i socials com a fonaments d'un desenvolupament durador, equitatiu i sostenible.

També en coherència amb el Pla director, l'EPP Senegal incorpora els objectius transversals de la cooperació catalana, en concret l'equitat entre dones i homes mitjançant l'aplicació de la perspectiva de gènere, els drets humans, la governança democràtica i l'enfortiment del teixit social i la sostenibilitat del desenvolupament.

Alhora, aquesta EPP es fa ressò dels principis de la Declaració de Paris, el Programa d'acció d'Accra i l'Acord de partenariat de Busan, i assumeix com a propis els principis d'alineació, apropiació democràtica i harmonització, així com la gestió per resultats i la responsabilitat compartida amb la incorporació de nous actors de cooperació. En aquest sentit, l'EPP incorpora el rol essencial que l'Acord de partenariat de Busan atorga al sector privat com a actor de cooperació al desenvolupament per tal d'afavorir un creixement durador i la reducció de la pobresa als països socis. Així mateix, es fa ressò de les noves formes de cooperació proposades, com són els partenariats públic-privats; es reconeix així un paper al món empresarial català en el desenvolupament del Senegal.

3.2. Capacitats de la cooperació catalana al Senegal

Les prioritats estratègiques de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya al Senegal vénen definides fonamentalment per dos criteris. D'una banda, la identificació dels principals reptes i oportunitats del desenvolupament del país els propers quatre anys i, de l'altra, l'anàlisi de les capacitats instal·lades i potencials de la cooperació catalana al país.

La cooperació catalana té una llarga trajectòria de solidaritat al Senegal, es tracta del país de l'Àfrica Subsahariana amb major presència d'organitzacions catalanes. Des dels anys seixanta, diverses ONGD i organitzacions religioses catalanes han fet un intens treball al país. Després, la cooperació municipal catalana, en general, i el Fons Català de Cooperació, en particular, hi han impulsat molt diversos projectes. L'any 2003 es fixa com a un dels 11 països prioritaris del Pla director i en el període 2007-2010 es converteix en el vuitè país receptor d'AOD de la Generalitat de Catalunya, el segon a l'Àfrica subsahariana.

L'AOD catalana al Senegal s'ha canalitzat, fonamentalment, a través d'organitzacions no governamentals i, en segon terme, de l'administració pública descentralitzada. En el període 2007-2010 el 73% de l'AOD s'ha gestionat a través d'ONG, mentre que el 18% s'ha fet via cooperació bilateral directa de l'ACCD.

La cooperació catalana al Senegal s'ha caracteritzat per la diversitat d'actuacions en diferents àmbits, entre els quals cal ressaltar l'objectiu estratègic de capacitats productives, que ha representat un 44% del total d'AOD en el període 2007-2010. La resta de sectors amb actuacions destacables han estat els drets humans, la governança democràtica i l'enfortiment del teixit social, l'apoderament de les dones, el dret a la salut i la sostenibilitat mediambiental.

A nivell geogràfic, s'ha concentrat de forma significativa a la regió natural de la Casamance i, més concretament, a la regió de Kolda. La major part de la cooperació directa i dels projectes de les ONG s'ha portat a terme en aquesta zona, tot i la destacable presència de la cooperació catalana a altres regions, com Ziguinchor, Saint Louis o Dakar.

Finalment, convé ressaltar que el Senegal és el país prioritari de la cooperació catalana amb més trajectòria de treball en codesenvolupament. Durant el període 2007-2010, aquesta línia de treball s'ha centrat en l'enfortiment de capacitats de les organitzacions de persones senegaleses a Catalunya i en el suport, encara que en menor grau, a projectes impulsats des de les associacions de senegalesos i senegaleses o que han comptat amb la seva participació.

3.3. Proposta de prioritats sectorials i territorials

3.3.1. Objectius de concentració i objectius transversals

Seguint les recomanacions derivades dels consensos internacionals sobre l'eficàcia de l'ajut i concretades en el Codi de conducta de la Unió Europea, la cooperació catalana fa una proposta de concentració sectorial dels recursos adreçats al Senegal amb el doble objectiu de millorar l'impacte de la seva actuació i fer una cooperació més eficaç i eficient, en un moment en el qual els recursos són limitats.

A partir del creuament de la identificació de les necessitats del Senegal, de les oportunitats dels processos de desenvolupament endògens i de les capacitats de la cooperació catalana, la Generalitat de Catalunya aposta per focalitzar la seva actuació en tres objectius prioritaris: **OP1. Capacitats productives, comercials, sindicals i ocupació, OP2. Drets humans, governança democràtica i enfortiment del teixit social i, OP3. Apoderament de les dones.** Per tal de complir amb aquestes prioritats sectorials, es recomana tendir a concentrar com a mínim un 75% dels recursos en els tres sectors prioritaris.

Cal destacar que aquesta estratègia s'alinea amb les prioritats de desenvolupament del propi país. Els objectius prioritaris proposats en l'EPP es troben recollits en el *DPES 2011-2015*, estratègia nacional senegalesa per a la reducció de la pobresa del Senegal, que dóna continuïtat al *DSRP II*. Alhora, El *DPES* recomana la presa en consideració dels objectius transversals de drets humans, equitat de gènere i sostenibilitat del desenvolupament, coincidint amb els que fixa el Pla director i que es transversalitzen en aquesta estratègia.

Així doncs, per tal d'incorporar els objectius transversals de la cooperació catalana l'EPP preveu un doble abordatge dels àmbits de la promoció dels drets humans, la governança i l'enfortiment del teixit social i de l'equitat de gènere com a objectius prioritaris i transversals. Alhora, incorpora transversalment la sostenibilitat del desenvolupament en la seva triple dimensió (social, ambiental i econòmica). En conseqüència, el conjunt d'actuacions que s'emmarcaran en l'EPP Senegal haurà de contribuir als tres objectius transversals que el Pla director considera.

Tot i no tractar-se d'un objectiu transversal del Pla director, també cal prendre en consideració la dimensió de construcció de pau en les actuacions que es portin a terme a la regió natural de la Casamance. En aquest sentit, es tindrà en compte la sensibilitat al conflicte dels projectes que s'impulsin a la zona, és a dir: promoure que els actors facin una anàlisi de les possibles implicacions de les seves actuacions en construcció de pau.

3.3.2. Línia estratègica d'Acció humanitària

Complementàriament a la línia de desenvolupament, l'EPP té en compte la línia estratègica d'Acció humanitària. Es considera pertinent abordar-la donada la situació de vulnerabilitat del país en el context on es troba immers. Les regions del nord del Senegal estan situades a la franja del Sahel i pateixen una constant problemàtica de sequeres i inseguretats alimentària. La regió de la Casamance, al sud, tot i tenir 6 mesos de pluja l'any, també viu moments d'inseguretats alimentària a causa de l'impacte de la pobresa en la regió i de les dificultats per a millorar la seva producció agrícola i ramadera, tot i les potencialitats que presenta. Per això, l'EPP considera plantejar intervencions d'emergència al país en moments de catàstrofe natural (com les sequeres o inundacions) o crisi alimentària.

Un altre factor potencial d'inestabilitat podria ser l'augment de la intensitat del conflicte de la Casamance, al qual l'ACCD haurà de continuar estant atent.

En tot cas, les capacitats locals per a fer front a les emergències són acceptables. Les possibles accions en l'àmbit humanitari hauran de passar per una coordinació amb les autoritats locals competents.

3.3.3. Educació per al desenvolupament i capacitats

En l'EPP Senegal la línia estratègica d'Educació per al desenvolupament (EPD) i l'objectiu de millora de les capacitats de la cooperació catalana s'orienten fonamentalment al codesenvolupament.

Pel que fa a la línia d'EPD, l'estratègia realitza una proposta d'implementació orientada a la sensibilització de la població catalana i que comptarà amb un rol actiu de persones d'origen senegalès:

- Suport a actuacions protagonitzades per col·lectius de senegalesos i senegaleses a Catalunya que donin a conèixer els reptes i les oportunitats per al desenvolupament del Senegal.

Més enllà del codesenvolupament, les ONGD catalanes poden portar a terme accions d'EPD vinculades amb el Senegal per tal de sensibilitzar i/o formar la població catalana sobre la realitat i els reptes del desenvolupament al Senegal.

Quant a l'objectiu de millora de les capacitats dels actors de la cooperació catalana que estableix el Pla director, també es fixen dues propostes d'implementació específiques, dirigides a aprofitar el potencial de les migracions en el desenvolupament del Senegal:

- Suport a iniciatives que millorin les capacitats de les organitzacions de persones d'origen senegalès per a ser actors de solidaritat internacional: formació, intercanvis, treball en xarxa, enfortiment de l'estructura organitzativa....

- Impuls a aliances estratègiques entre col·lectius de persones d'origen senegalès i altres actors de la cooperació catalana per a aprofitar el valor afegit de cadascun d'ells en la cooperació amb el Senegal.

3.3.4. Concentració territorial

Pel que fa a la prioritització en clau territorial, l'EPP proposa treballar a tres nivells complementaris: en l'àmbit regional de Kolda i Casamance, en l'àmbit estatal i en l'àmbit local. Tot i així, la major concentració geogràfica es donarà a la **regió de Kolda**, sense que això signifiqui excloure la resta de regions de l'EPP o que no es puguin considerar actuacions a escala nacional o en què intervinguin diferents regions.

Entre els criteris que justifiquen aquesta prioritització regional es poden destacar els següents:

- La incidència de la pobresa i la manca d'accés de la població als serveis socials bàsics. Els efectes del conflicte a la Casamance i l'aïllament històric que ha patit la regió han fet que els indicadors de desenvolupament es trobin molt per sota de la mitjana del país i que les seves poblacions visquin en una situació de major vulnerabilitat.
- La presència de la cooperació catalana al territori en els darrers anys, amb aliances estratègiques amb institucions públiques i contraparts locals.
- L'oportunitat que representa treballar en codesenvolupament amb el col·lectiu senegalès de Catalunya, provinent en major part de la regió, per tal que esdevingui actor de cooperació i contribueixi al desenvolupament del seu país d'origen.
- L'existència d'institucions i organitzacions de la societat civil que lideren processos de desenvolupament a la regió que poden ser acompanyats per la cooperació catalana.

3.4. Desplegament dels objectius prioritaris

OP1. Capacitats productives, comercials, sindicals i ocupació

El Senegal és un país eminentment rural, el 57,3% de la població viu a zones rurals, tot i la tendència a l'augment de la població urbana. Alhora, la pobresa al Senegal és fonamentalment rural, un 70% de les persones que viuen sota el llindar de la pobresa d'ingressos pertany a l'àmbit rural i, tot i dedicar-se a la producció d'aliments, es troba exposada a patir inseguretats alimentària i desnutrició.

La major part de la població activa del país, un 60%, viu del sector primari, encara que aquesta activitat econòmica només genera un 10% del PIB. Tot i tenir grans potencialitats agrícoles, existeixen dificultats que limiten les capacitats productives de la població, com ara l'accés als factors de producció i especialment a la terra, amb una problemàtica creixent vinculada a l'acaparament de terres, la transformació i comercialització de la producció, la manca de capacitats tècniques o la dependència climàtica.

Aquestes dificultats afecten especialment les dones, que assumeixen la major part de tasques en les activitats productives i, en canvi, no disposen dels factors de producció, ni tenen accés o control sobre els recursos que se'n deriven.

Pel que fa a la regió de Kolda i la regió natural de la Casamance el potencial agrícola, ramader i pesquer és encara més important. La regió compta amb factors climàtics i recursos molt favorables, i l'activitat dins el sector primari mobilitza el 80% de la població i li aporta un 90% dels ingressos. Tot i això, els reptes esmentats prèviament són extrapolables a la regió, que, a més, presenta dificultats afegides, com la degradació dels recursos naturals, el dèficit d'infraestructures i limitacions d'accessibilitat que dificulten l'accés als mercats.

D'altra banda, cal destacar les dificultats que té el país per a garantir el dret al treball digne i productiu d'aquelles persones que no viuen d'una producció de subsistència. En aquest sentit, és important ressaltar la vulnerabilitat de les persones joves quant a la manca d'accés a l'ocupació (representen el 65% del total d'aturats), atès l'alt percentatge de joves (un 57%) que busquen feina sense haver obtingut cap tipus de titulació.

Aquests desafiaments a la millora de les capacitats productives s'acompanyen d'esforços liderats pel Govern del Senegal, en coordinació amb la resta d'actors locals, i que aquesta estratègia identifica en clau d'oportunitat:

Oportunitat 1. El Senegal es dota l'any 2004 de la *Loi d'Orientation Agrosylvo-pastorale (LOASP)*, que preveu incidir en aspectes fonamentals per a la millora de les capacitats productives del país. D'aquesta llei, es deriven diverses iniciatives per a millorar la productivitat en els àmbits de l'agricultura, la ramaderia i la pesca, i contribuir a la seguretat alimentària de la població, així com a la reducció de la pobresa a les zones rurals. D'una banda, en el marc del Programa nacional d'infraestructures agrícoles (PNIA), es preveu destinar el 10% dels

recursos de l'Estat a la consecució d'aquest objectiu. Alhora, entre les prioritats fixades en el DPES, s'estableix clarament l'impuls al sector agropecuari.

Oportunitat 2. El DPES es fa ressò de la situació de la població jove senegalesa i fixa entre les seves prioritats el foment de l'autoocupació, amb especial atenció als/les joves de l'àmbit rural i dels suburbis. D'altra banda, la regió de Kolda estableix com a prioritat la promoció de l'ocupació de la joventut a través de l'impuls de polítiques de formació i inserció.

Oportunitat 3. Pel que fa a la regió de Kolda, convé ressaltar que arran del *Fòrum per al desenvolupament de la Regió de Kolda* del 2010 en el marc de la planificació del desenvolupament local, pren una importància cabdal el desenvolupament econòmic local dels sectors d'activitat amb més potencialitats a la regió, lligats fonamentalment al sector agrícola, amb un enfocament de cadenes de valor i amb especial èmfasi en la gestió sostenible i descentralitzada dels recursos naturals i el medi ambient.

Davant els reptes i les oportunitats esmentats, la cooperació catalana presenta una sèrie de capacitats que s'han de considerar:

Capacitat 1. Les ONG catalanes tenen una àmplia experiència en l'àmbit de les capacitats productives i, especialment, en el foment de la sobirania alimentària. En els darrers anys, s'ha desenvolupat al Senegal un nombre important de projectes dins aquest sector de la mà d'entitats catalanes, però també per mitjà de la cooperació bilateral directa, que ha donat suport a la planificació i l'execució del desenvolupament rural a la regió de Kolda.

Capacitat 2. A Catalunya existeix una multiplicitat d'actors amb capacitats potencials en aquest àmbit, com ara universitats, associacions de persones migrades, empreses o altres departaments i òrgans de la Generalitat de Catalunya, que, en altres ocasions, ja han participat en el desenvolupament de projectes de promoció de les capacitats productives.

Del creuament dels reptes, les oportunitats i les capacitats catalanes, i partint dels objectius estratègics que fixa el Pla director i que prioritza l'EPP, es despleguen els següents objectius específics, resultats i propostes d'implementació per a aquest sector:

OE1. Promoure el dret a la sobirania alimentària de les poblacions dels països del sud, en un marc de desenvolupament sostenible

R²1. Haver contribuït a millorar l'accés a les fonts de finançament, als coneixements i a les tècniques adaptades localment i dirigides a la millora de la productivitat i la diversificació.

Proposta d'implementació 1: Acompanyament i suport a organitzacions de productors i productores en iniciatives dirigides a la millora de les seves capacitats productives amb un enfocament de cadenes de valor: millora de la producció, transformació i comercialització a partir d'actuacions concretes, com ara la informació sobre productes i mercats locals, o la formació en tècniques de producció, processament i comercialització, entre d'altres.

Proposta d'implementació 2: Suport a iniciatives que promoguin la sobirania alimentària de la població, incloent el dret i l'accés als mitjans de producció (terra, aigua, llavors...), amb especial atenció a l'accés a la terra de qualitat per part de les dones.

Proposta d'implementació 3: Suport a iniciatives que vinculen sobirania alimentària i sostenibilitat ambiental a través d'una gestió sostenible dels recursos que consideri les vulnerabilitats ambientals de la zona (desertificació, salinització, desforestació...) i de la millora de l'accés a energies renovables a zones rurals, per tal d'incrementar les capacitats per una producció sostenible.

Proposta d'implementació 4: Accés al finançament per a millorar la producció vinculada a la sobirania alimentària de la població. Acompanyament en l'accés a microcrèdits i en la gestió d'aquests recursos adreçats majoritàriament a dones i organitzacions de dones.

R2. Haver contribuït a l'establiment d'un marc institucional i unes polítiques públiques favorables al desenvolupament d'un medi rural viable econòmicament i socialment, que afavoreixi la producció sostenible, el consum responsable i el comerç local dels aliments.

Proposta d'implementació 5: Suport a les autoritats locals en la planificació del desenvolupament econòmic sostenible del seu territori i en el seguiment i execució d'aquest plans, que consideri una incorporació efectiva de les dones: millora de les capacitats tècniques, concertació d'actuacions amb diferents actors i entre diferents nivells d'administració.

OE2. Ampliar les oportunitats d'ocupació dels sectors més desfavorits, especialment de les dones i les persones joves

R1. Haver contribuït a la creació de vincles i associacions entre els centres de formació ocupacional, les organitzacions empresarials, les organitzacions sindicals i els col·legis professionals.

Proposta d'implementació 6: Suport a iniciatives que ampliiïn l'oferta de formació tècnica dirigida, especialment, a joves i dones, per a millorar les oportunitats d'ocupació i autoocupació, així com a iniciatives de promoció econòmica de les persones migrants senegaleses que reverteixin en el desenvolupament del Senegal. S'inclouran també iniciatives de formació i acompanyament vinculades al retorn voluntari d'emigrants senegalesos/es que impactin positivament en el desenvolupament del Senegal.

Les taules a continuació fixen per a cada objectiu específic, resultat i proposta d'implementació, així com per a les actuacions que se'n deriven en el desplegament de l'EPP, les modalitats de cooperació, els socis locals amb els quals portar-les a terme, els actors de la cooperació catalana que potencialment impulsaran o donaran suport a aquestes actuacions, altres donants internacionals amb qui coordinar-se i el focus geogràfic prioritari.

OE1. Promoure el dret a la sobirania alimentària de les poblacions dels països del sud, en un marc de desenvolupament sostenible

Proposta implementació	Socis locals potencials	Actors cooperació catalana	Coordinació i harmonització principals donants ³	Focus geogràfics
R1	Col·lectivitats locals, Organitzacions de productors/es,	ACCD, ONG,	AECID,	Kolda/ Casamance
	Entitats microfinanceres locals,	Entitats codesenvolupament,	ACDI (PADEC), FAO, GIZ,	
	Organitzacions de la societat civil,	Universitats catalanes,	USAID,	
	Serveis tècnics desconcentrats de l'Estat, Mitjans de comunicació	Entitats microfinanceres, ICAEN	Taula de donants Casamance	
R2	Col·lectivitats locals, Serveis tècnics desconcentrats	ACCD, Departament Territori i Sostenibilitat, ACC1Ó, ICAEN	AECID, ACDI (PADEC), GIZ, Taula de donants Casamance	Kolda/ Casamance

OE2. Ampliar les oportunitats d'ocupació dels sectors més desfavorits, especialment de les dones i les persones joves

Proposta implementació	Socis locals potencials	Actors cooperació catalana	Coordinació i harmonització principals donants	Focus geogràfics
R1 PI6	Col·lectivitats locals, Universitats senegaleses i centres de formació (BTP), Organitzacions de la societat civil	ACCD, ONG, Universitats catalanes, Ens locals (especialment per a iniciatives de codesenvolupament), Direcció General Immigració, Empreses i Organitzacions empresarials	Cooperació francesa (AFD i Regions), USAID, AECID, OIM, OIT	Nacional amb intercanvis d'experiències entre regions

OP2. Drets humans, governança democràtica i enfortiment del teixit social

El Senegal representa un model de democràcia dins la regió d'Àfrica occidental, marcada per conflictes i una creixent inestabilitat social i política, i en el marc de l'Àfrica subsahariana en general. Aquest aspecte s'ha vist reforçat arran de l'èxit de les eleccions del 2012, que han destacat per la seva transparència i elevada participació, alhora que han suposat una nova alternança política.

El país s'ha dotat en la darrera dècada de tres documents de planificació estratègica per a la reducció de la pobresa: *DSRP I* (2003-2006), *DSRP II* (2006-2010) i *DPES* (2011-2015). El primer estava marcat pels objectius de creació de riquesa, enfortiment de capacitats i promoció dels serveis socials de base, i millora de les condicions de vida dels grups de població més vulnerables. El segon incorpora un eix bàsic de governança i desenvolupament descentralitzat i participatiu. Finalment, el *DPES* dona un pas més i fixa com a eixos prioritaris la creació d'oportunitats econòmiques i de riquesa, la millora de l'accés als serveis socials essencials i l'enfortiment dels principis fonamentals de la bona governança i la protecció dels drets humans.

Malgrat aquesta evolució positiva i els esforços que realitza el país, existeixen encara dificultats relacionades amb la governança pel que fa a la transparència en la gestió, la corrupció, la planificació i l'execució pressupostàries, entre d'altres aspectes, que el mateix *DPES* destaca com a reptes per a assolir un desenvolupament sostenible.

D'altra banda, pel que fa a la gestió territorial el Senegal compta amb una recent divisió administrativa del territori en 14 regions, 45 departaments i 123 districtes. Alhora, es divideix en col·lectivitats locals arran de la Llei de descentralització de 1996, segons la qual té actualment 14 regions, 110 municipis i 322 comunitats rurals.

Tot i les importants competències transferides a les col·lectivitats locals (entre les quals destaquen salut, educació, medi ambient i recursos naturals o població i acció social), la manca de recursos transferits per part de l'Estat senegalès, així com les febles capacitats de gestió local, dificulten en gran mesura que es produeixi una descentralització efectiva.

Finalment, cal destacar que malgrat les bones perspectives del Senegal en els àmbits dels drets humans i la governança, el conflicte a la Casamance segueix latent. Tot i ser un conflicte de baixa intensitat, la violència ha augmentat darrerament i ha creat més inestabilitat a la zona, on ha ocasionant víctimes tant militars com civils. Actualment, després de les eleccions de febrer de 2012, els contactes entre el Govern senegalès i diferents faccions de l'MFDC obren la possibilitat d'un procés de pau. Ambdues parts s'han mostrat disposades a acceptar una mediació de la Comunitat de Sant Egidio.

Aquests reptes quant a la millora de la governança democràtica s'acompanyen d'esforços liderats pel Govern i la societat civil del Senegal, i que l'EPP identifica en clau d'oportunitat:

Oportunitat 1. Com s'ha comentat, el Govern del Senegal identifica en la seva estratègia de desenvolupament els reptes per a millorar la governança democràtica i fixa entre les seves prioritats la consolidació dels principis de bona governança. Més concretament, detecta la necessitat de participació efectiva de les poblacions de base i les seves representacions en la concepció i posada en marxa de les polítiques públiques.

Oportunitat 2. La descentralització política al Senegal, tot i les dificultats esmentades, representa una oportunitat de desenvolupament en tenir en compte les realitats locals i les necessitats de la població, i afavorir-ne la participació i el control en la gestió pública. En aquest sentit, cal assenyalar que el procés de descentralització i el desenvolupament local són una de les prioritats actuals del país, tal i com s'estableix en el DPES. Alhora, entre els anys 2006 i 2012 s'ha portat a terme el Programa Nacional de Desenvolupament Local (PNDL) amb l'objectiu de contribuir a la reducció de la pobresa des del nivell de les col·lectivitats locals acostant els serveis socioeconòmics de qualitat a les poblacions, i que ha donat com a resultat la creació de les agències regionals de desenvolupament i la posada en marxa de l'Estratègia nacional de desenvolupament territorial (SNDT).

Oportunitat 3. El Senegal compta amb una societat civil dinàmica, diversa i organitzada. Aquestes organitzacions, més enllà de les iniciatives de desenvolupament que porten a terme, destaquen pel seu treball en incidència política, promoció dels drets humans i la pau, i foment dels drets de les dones, així com per la seva participació cada vegada més activa en els espais de presa de decisions.

Davant els reptes i les oportunitats esmentats, la cooperació catalana presenta una sèrie de capacitats que cal considerar:

Capacitat 1. Catalunya pot oferir la seva experiència pel que fa a l'autogovern i el procés de descentralització política i administrativa. D'una banda, la cooperació catalana, mitjançant la cooperació bilateral directa de l'ACCD, ha donat suport en els darrers anys al procés de descentralització política a través de l'impuls del desenvolupament local de la regió de Kolda, treballant directament amb institucions públiques i col·lectivitats locals. D'altra banda, l'àmbit local català pot oferir la seva experiència en la posada en marxa de processos participatius, elaboració de plans de desenvolupament i gestió d'un ampli marc competencial.

Capacitat 2. Al mateix temps, la cooperació catalana ha donat suport a la creació d'espais de participació i concertació de polítiques públiques i plans de desenvolupament local a nivell de la regió de Kolda, i ha fomentat la participació activa de la societat civil en la governança local. En aquest sentit, cal ressaltar la trajectòria de la cooperació catalana en enfortiment del teixit social i construcció de ciutadania crítica.

Del creuament dels desafiaments, les oportunitats i les capacitats catalanes, i partint de les prioritats sectorials que fixa el Pla director, es deriva el desplegament de dos objectius específics per aquesta prioritat, amb els corresponents resultats i propostes d'implementació a assolir durant els propers quatre anys:

OE1. Enfortir les capacitats d'incidència política i transformació social en els països socis, especialment dels sectors tradicionalment exclosos en els espais de presa de decisions públiques

R1. Haver enfortit les capacitats d'acció col·lectiva dels sectors tradicionalment exclosos i la seva capacitat d'intervenir en la configuració i prioritització d'agendes polítiques.

Proposta d'implementació 1: Enfortiment de les capacitats de la societat civil organitzada per a incidir en les agendas polítiques, amb especial atenció a les organitzacions de dones i a la transversalització de l'equitat de gènere en les agendas de les organitzacions.

Proposta d'implementació 2: Suport a la tasca dels mitjans de comunicació (amb especial atenció a les ràdios comunitàries) per a potenciar la formació d'una ciutadania crítica.

OE2. Acompanyar els processos de descentralització i articulació política del territori, i enfortir institucionalment els diferents nivells de govern per a apropar els espais de presa de decisions a la ciutadania i millorar la provisió i la gestió de serveis públics

R1. Haver contribuït a fer més democràtica i participativa l'elaboració dels pressupostos, les polítiques, els plans i les estratègies de desenvolupament locals.

Proposta d'implementació 3: Suport a espais de participació en la planificació, el seguiment i l'avaluació de polítiques públiques en els àmbits comunitari, local i regional. Elaboració participativa de plans i estratègies de desenvolupament, i seguiment dels resultats i impactes d'aquests plans, amb especial atenció a la incorporació de l'enfocament de gènere en les polítiques.

Proposta d'implementació 4: Potenciar el rol dels mitjans de comunicació per a promoure la transparència i la rendició de comptes en la gestió dels afers públics.

Proposta d'implementació 5: Suport a iniciatives locals que fomentin la comunicació i els vincles entre els processos de desenvolupament local i la diàspora, així com les polítiques locals que donin suport al retorn voluntari de la població emigrada. Potenciar el vincle entre aquestes iniciatives i les polítiques i organismes catalans competents.

R2. Haver promogut les capacitats per a una gestió local participativa, transparent i de qualitat.

Proposta d'implementació 6: Suport i impuls a iniciatives que promoguin l'intercanvi d'experiències entre governs locals per a potenciar l'autonomia local en el marc dels processos de descentralització. Intercanvis i cooperació tècnica entre governs descentralitzats catalans i senegalesos.

Proposta d'implementació 7: Enfortiment de capacitats tècniques dels càrrecs electes i tècnics locals per a l'exercici de les competències relacionades amb un desenvolupament sostenible i equitatiu del territori.

Les taules a continuació fixen per a cada objectiu específic, resultat i propostes d'implementació i les actuacions que se'n derivin en el desplegament de l'EPP, les modalitats de cooperació, els socis locals, els actors de la cooperació catalana, altres donants amb qui coordinar-se i el focus geogràfic.

OE1. Enfortir les capacitats d'incidència política i transformació social en els països socis, especialment dels sectors tradicionalment exclosos en els espais de presa de decisions públiques

Proposta implemen-tació	Socis locals potencials	Actors cooperació catalana	Coordinació i harmonització principals donants	Focus geogràfics
R1 PI1 PI2	Col·lectivitats locals, Organitzacions de dones d'àmbit comunitari, local o regional, Altres ONG senegaleses, Mitjans de comunicació	ACCD, ONG, Mitjans de comunicació catalans	Taula donants Casamance, AECID, USAID	Kolda/ Casamance

OE2. Acompanyar els processos de descentralització i articulació política del territori, i enfortir institucionalment els diferents nivells de govern per a apropar els espais de presa de decisions a la ciutadania i millorar la provisió i la gestió de serveis públics

Proposta implemen-tació	Socis locals potencials	Actors cooperació catalana	Coordinació i harmonització principals donants	Focus geogràfics
R1 PI3 PI4 PI5	ONG senegaleses, Col·lectivitats locals, Mitjans de comunicació	ACCD, Ens locals catalans, DG Immigració, ONGD, Col·lectius d'emigrants	GIZ, UNICEF, Taula Casamance, Grup descentralització, AECID, Regions franceses	Kolda/ Casamance
R2 PI6 PI7	Col·lectivitats locals	ACCD, Departaments i organismes de la Generalitats, Ens locals catalans, ONGD	Taula Casamance, Grup descentralització, AECID	Kolda/ Casamance/ Altres regions o localitats

OP3. Apoderament de les dones

Segons el darrer Informe de desenvolupament humà del PNUD el Senegal se situa en la posició 114 de 176 pel que fa a l'índex de desigualtat de gènere. Mostra, doncs, una tendència a la millora que el diferencia de la resta de països de la regió i que reflecteix els esforços realitzats pel Senegal en els darrers anys per a l'equitat de gènere.

Tot i això, les desigualtats de gènere són encara molt significatives en la societat senegalesa. La diferenciació dels rols socials entre homes i dones condiciona la situació de desigualtat de les dones, que assumeixen els rols reproductiu, productiu i comunitari, mentre que els homes són considerats caps de família i tenen assignat un rol fonamental en la gestió dels afers públics i en la presa de decisions familiar. Aquesta distribució limita la utilització i el control dels recursos, l'accés als serveis socials bàsics i l'exercici dels drets per part de les dones.

Al Senegal, les dones rurals representen el 70% de la mà d'obra i assumeixen més del 80% de la producció agrícola. Tanmateix, el seu accés als mitjans de producció i el seu control sobre els beneficis de la producció és molt limitat, especialment pel que fa a la propietat de la terra, malgrat que la legislació del país en garanteix el dret a tots els ciutadans i ciutadanes de forma equitativa.

Pel que fa al dret a la salut i específicament als drets sexuals i reproductius, cal destacar els elevats índexs de mortalitat maternoinfantil i de fecunditat, així com el manteniment de la pràctica de la mutilació genital femenina (MGF) i altres pràctiques tradicionals perjudicials per a la salut de les dones. La MGF, tot i estar prohibida pel Codi penal, segueix tenint una prevalença del 28% a nivell nacional i superior al 90% a regions com Kolda o Matam.

Quant a l'educació, la persistència de l'analfabetisme entre les dones es manté elevada (segons dades del 2007 el 50% de les dones són analfabetes), alhora que, tot i augmentar la taxa d'escolarització de les nenes i situar-se pràcticament en el 100%, la seva permanència a l'escola i l'accés a l'educació secundària segueixen sent molt inferiors als dels nens.

Com a dada positiva, convé ressaltar que s'estan donant importants avenços en la representació paritària de les dones en la política i els espais de presa de decisions. En aquests moments el nombre de diputades al Parlament del Senegal representa el 44,6% dels escons: va passar de 33 a 64 diputades en les eleccions de 2012. Malgrat això, en l'àmbit local o comunitari, on tenen més pes els aspectes socioculturals, la seva representació en les instàncies de decisió és molt més feble. Com a exemple, podem destacar que el nombre d'electes locals dones a la regió de Kolda no supera el 13%.

A aquests desafiaments quant a l'equitat de gènere i l'apoderament de les dones responen els esforços del Govern del Senegal i de la societat civil, especialment les organitzacions de dones, que aquesta estratègia identifica en clau d'oportunitat:

Oportunitat 1. El Senegal ha signat tots els acords internacionals de reconeixement i promoció dels drets de les dones i s'ha dotat de lleis, polítiques i institucions per a avançar en l'equitat de gènere. Tot i així, existeix encara una limitació quant a l'aplicació i la divulgació d'aquestes lleis.

Oportunitat 2. El Senegal adopta els compromisos de la Plataforma d'acció de Beijing i pren també com a referència els ODM (Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni) i la seva pròpia *DSRP II* per a dotar-se, l'any 2005, de la *Stratégie Nationale d'Équité et Égalité de Genre (SNEEG)*, amb vigència fins al 2015. Aquesta estratègia té per objectius la creació d'entorns institucional, sociocultural, jurídic i econòmic favorables a l'equitat de gènere, així com la incorporació efectiva de la perspectiva de gènere en totes les actuacions de desenvolupament.

Oportunitat 3. Les organitzacions i xarxes de dones al Senegal tenen un paper clau en la societat civil gràcies al seu dinamisme i la seva mobilització en defensa dels drets de les dones. Cal ressaltar també la gran diversitat de formes d'associació de les dones, i destacar especialment aquelles de caire econòmic i social basades en la solidaritat i l'ajuda mútua.

Oportunitat 4. La regió de Kolda, en el marc de la SNEEG, ha impulsat l'elaboració d'una política de gènere per tal de portar a terme un pla d'acció per a l'apoderament de les dones adaptat a la regió, on els indicadors de desigualtat de gènere són dels més elevats del país.

Davant els reptes i les oportunitats esmentats, la cooperació catalana presenta una sèrie de capacitats a tenir en compte:

Capacitat 1. La Generalitat de Catalunya es dota el 2010 de les directrius d'equitat entre les dones i els homes que representen un instrument fonamental per a la transversalització de l'equitat de gènere en la cooperació al desenvolupament i per a la promoció de l'objectiu estratègic d'apoderament de les dones.

Capacitat 2. Catalunya compta amb capacitats instal·lades en la promoció de l'equitat i la defensa dels drets de les dones, tant a nivell institucional com de la societat civil. Cal destacar l'experiència en prevenció de l'MGF a través de l'impuls del *Protocol d'actuacions per a prevenir l'MGF* de la Generalitat de Catalunya, en el qual participen diversos departaments i altres actors de la societat catalana.

Capacitat 3. Així mateix, les ONG catalanes tenen una sòlida experiència al Senegal en salut sexual i reproductiva des d'un enfocament de drets, en la qual cal esmentar, especialment, la tasca de les associacions de dones migrades per a la lluita contra l'MGF tant a Catalunya com al Senegal.

Capacitat 4. La cooperació catalana dóna suport a la institucionalització de l'equitat de gènere a la regió de Kolda, en concret a l'elaboració i aplicació de la política d'equitat i a la creació d'un espai participatiu que mobilitzi tots els actors de la regió concernits per l'apoderament de les dones per a avançar cap a aquest objectiu.

Arran dels reptes, les oportunitats i les capacitats identificades, l'EPP fixa els següents objectius, resultats i propostes d'implementació en l'àmbit d'apoderament de les dones:

OE1. Promoure i defensar l'exercici dels drets humans de les dones en condicions d'igualtat i de no-discriminació

R1. Haver contribuït al reconeixement del dret de les dones al propi cos, drets sexuals i drets reproductius.

Proposta d'implementació 1: Enfortir les capacitats locals que permetin un exercici efectiu dels drets sexuals i reproductius de les dones i adolescents a través de sensibilització, informació, incidència, formació...

Proposta d'implementació 2: Impulsar iniciatives per a la prevenció de la mutilació genital femenina a nenes i adolescents i d'altres pràctiques tradicionals perjudicials per a les dones i les nenes. Suport a iniciatives locals i capitalització de l'experiència i el treball interinstitucional amb la comunitat senegalesa a Catalunya.

OE2. Visibilitzar i promoure la representació i la participació paritàries i estables de les dones en les estructures de poder i en la presa de decisions en tots els nivells i en tots els àmbits

R1. Haver contribuït a enfortir les polítiques i les institucions del propi país que treballen per a promoure l'equitat entre homes i dones.

Proposta d'implementació 3: Impulsar el desplegament de polítiques locals per a l'equitat entre dones i homes i afavorir espais per a la construcció participativa d'aquestes polítiques, tot adaptant-les a la realitat local i facilitant capacitats tècniques per al seu desplegament.

R2. Haver contribuït a potenciar la capacitat de les dones i de les organitzacions i xarxes de dones i feministes per a accedir i participar en la presa de decisions i en el lideratge a escala local, nacional i internacional.

Proposta d'implementació 4: Enfortir organitzacions i lideratges de dones en l'àmbit local i regional per a possibilitar la participació activa i incidència en els espais de decisió.

OE3. Promoure l'autonomia econòmica de les dones i el seu accés equitatiu i participació plena en l'economia

R1. Haver contribuït a garantir i facilitar l'accés, el control i l'ús per part de les dones dels recursos econòmics, productius i comercials.

Proposta d'implementació 5: Identificar les barreres que dificulten l'apoderament econòmic de les dones i donar suport a iniciatives innovadores per a la seva superació: activitats generadores de recursos com a complement a l'enfortiment organitzatiu, activitats alternatives de generació d'ingressos que ajudin a superar els rols establerts, accés al crèdit per a activitats productives...

Aquesta estratègia es fa ressò de la importància cabdal de l'accés a l'educació, l'alfabetització i la formació de les nenes i les dones com a condició fonamental per a l'assoliment de l'equitat de gènere. Per això, s'incorporarà aquesta qüestió transversalment a totes les propostes d'implementació dins l'objectiu d'apoderament de les dones.

Com en els objectius anteriors, les taules a continuació fixen per a cada proposta les modalitats de cooperació, els socis locals, els actors de la cooperació catalana, altres donants amb qui coordinar-se i el focus geogràfic prioritari:

OE1. Promoure i defensar l'exercici dels drets humans de les dones en condicions d'igualtat i de no-discriminació

Proposta implementació	Socis locals potencials	Actors cooperació catalana	Coordinació i harmonització principals donants	Focus geogràfics
R1 PI1 PI2	Organitzacions de dones i joves, Altres organitzacions comunitàries, Associacions de juristes, Autoritats comunitàries i líders d'opinió religiosos Mitjans de comunicació (ràdios comunitàries), Ministeri d'Educació (escoles...), Ministeri de la Dona, la Infància i l'Emprenedoria Femenina	ACCD, ONGD, Dept. Salut, DG Immigració, Col·lectius immigrants senegalesos/es, Associacions de prevenció de la MGF	Cooperació Italiana, UNICEF, UNFPA, OHCHR, UE, AECID	Nacional, amb focus especial a Casamance

OE2. Visibilitzar i promoure la representació i la participació paritàries i estables de les dones en les estructures de poder i en la presa de decisions en tots els nivells i en tots els àmbits

Proposta implemen-tació	Socis locals potencials	Actors cooperació catalana	Coordinació i harmonització principals donants	Focus geogràfics
R1 PI3	Col·lectivitats locals, Organitzacions de dones, Altres ONG senegaleses	ACCD, ICD, Ens locals, ONGD	ONU Dones, ACDI(PADEC), Taula Casamance, Taula Gènere	Kolda/ Casamance
R2 PI4	Col·lectivitats locals, Organitzacions de dones, Altres organitzacions de la societat civil, Mitjans de comunicació (ràdios comunitàries)	ACCD, ONGD	ONU Dones, Taula Casamance, Taula Gènere	Kolda/ Casamance

OE3. Promoure l'autonomia econòmica de les dones i el seu accés equitatiu i participació plena en l'economia

Proposta implemen-tació	Socis locals potencials	Actors cooperació catalana	Coordinació i harmonització principals donants	Focus geogràfics
R1 PI5	Col·lectivitats locals, Organitzacions de dones d'àmbit comunitari (GPF), local o regional, Universitats	ACCD, Departaments i organismes Generalitat, ONGD, Col·lectius d'immigrants (principalment dones), Universitats	ACDI (PADEC), AECID, Taula Casamance, Taula Gènere	Kolda/ Casamance

Pel que fa a les **modalitats de cooperació**, es proposa treballar els tres objectius prioritaris a través de les modalitats establertes pel Pla director. Per tant, les actuacions es portaran a terme de forma bilateral directa, concertada o a iniciativa d'altres actors. Puntualment, es podrà introduir la modalitat multilateral quan es valori que la col·laboració amb un organisme multilateral aporta un valor afegit a l'actuació.

3.5. Dimensió migracions i desenvolupament

La població senegalesa a Catalunya representa el primer col·lectiu de migrants de l'Àfrica subsahariana al nostre país i el 15è del global de nacionalitats estrangeres. Cal destacar el seu alt grau d'organització, amb l'existència d'associacions a més de 50 municipis i d'una coordinadora a nivell de Catalunya. Per aquest motiu, i per la relació que les persones migrades mantenen amb el seu país d'origen, el Senegal és el país on la cooperació catalana més ha treballat des de la perspectiva del codesenvolupament, especialment des de l'àmbit local.

Per això, l'EPP Senegal incorpora aquesta dimensió i fa una proposta de tractament transversal del codesenvolupament. Prenent com a referència els objectius específics que fixa l'Estratègia de codesenvolupament de la Generalitat de Catalunya, l'EPP proposa:

1. Incorporar la dimensió migracions i desenvolupament a les prioritats sectorials definides en l'EPP, tant pel que fa a la línia estratègica de desenvolupament com d'EPD.
2. Facilitar espais i enfortir capacitats dels actors de la cooperació catalana per a treballar el codesenvolupament, amb una incorporació activa de les persones migrades i reforçant els seus vincles amb la societat d'origen.
3. Vetllar per la coherència de les actuacions del Govern de la Generalitat que afecten aquesta vinculació positiva entre migracions i desenvolupament.

Les propostes d'implementació concretes que es treballaran des d'una perspectiva de codesenvolupament es detallen a la taula a continuació i en els apartats corresponents a les línies estratègiques d'EPD i Desenvolupament i en l'apartat referit a la coherència de polítiques.

MIGRACIÓ I DESENVOLUPAMENT A L'EPD SENEGAL: TAULA RESUM

LÍNIA ESTRATÈGIA DE CODESENVOLUPAMENT	REFERÈNCIA PLA DIRECTOR	Proposta d'implementació	Socis locals potencials	Actors cooperació catalana participants
ÀMBIT/ LÍNIA ESTRATÈGICA	OBJECTIU PD			
	ENFORTIMENT CAPACITATS PRODUCTIVES	Recolzament a iniciatives de ampliiin l'oferta de formació tècnica dirigida a joves per a millorar les oportunitats d'ocupació i autoocupació, amb especial atenció als/les joves emigrant retornats. Concertació entre actors i intercanvi d'experiències	ARDKOLDA, Consell Virtual Universitats senegaleses i centres de formació (BTP), Organitzacions gremials, professionals i empresarials	ACCD, ONG, Universitats catalanes, ens locals (especialment per iniciatives de codesenvolupament) ACCIO, DG Immigració
	GOVERNANÇA DEMOCRÀTICA, DRETS HUMANS I ENFORTIMENT DEL TEIXIT SOCIAL	Suport a les iniciatives locals que fomentin la comunicació i els vincles entre els processos de desenvolupament local i la diàspora, així com les polítiques locals que donin suport al retorn voluntari d'emigrants. Vincle entre aquestes iniciatives i les polítiques i organismes catalans competents	ONG senegaleses, Col·lectivitats locals, Consells rurals, ARDK/Conseil Regional, Consell Virtual	ACCD, Ens locals catalans, DG Immigració, ONGD, Col·lectius d'emigrants
DESENVOLUPAMENT				
1. Incorporar la dimensió migracions i desenvolupament a les prioritats geogràfiques i sectorials	APODERAMENT DE LES DONES	Impulsar iniciatives per a la prevenció de la mutilació genital femenina a nenes i adolescents i d'altres pràctiques tradicionals perjudicials per a les dones i les nenes. Suport a iniciatives locals i capitalització de l'experiència i el treball interinstitucional amb la comunitat senegalesa a Catalunya	Organitzacions de dones i joves, Altres organitzacions comunitàries, Autoritats comunitàries i líders d'opinió religiosos/es, Mitjans de comunicació (ràdios comunitàries), Ministeri d'Educació (escoles...), Ministeri de la Dona, la Infància i l'Emprenedoria Fememina	ACCD, ONGD, Dpt. Salut, DG Immigració, Col·lectius de migrants senegalesos/es, Associacions de prevenció de la MGF
	QUALITAT I IMPACTE DE L'EPD EN TOTS ELS ÀMBITS ESTRATÈGICS	Suport a iniciatives protagonitzades per col·lectius de Senegalesos/es a Catalunya que donen a conèixer els reptes i les oportunitats per al desenvolupament del Senegal	No s'aplica	ACCD, Ens locals catalans, Col·lectius d'immigrants senegalesos/es, ONGD, plataformes i agrupacions d'ONG, Mitjans de comunicació, Universitats, DG Immigració
EDUCACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT				

MIGRACIÓ I DESENVOLUPAMENT A L'EPP SENEGAL: TAULA RESUM			
LÍNIA ESTRATÈGIA DE CODESENVOLUPAMENT	REFERÈNCIA PLA DIRECTOR		Actors cooperació catalana participants
	ÀMBIT/ LÍNIA ESTRATÈGICA	OBJECTIU PD	
Proposta d'implementació		Socis locals potencials	
2. Facilitar espais i enfortir capacitats dels actors catalans per a treballar el codesenvolupament	CAPACITATS INTRAORGANITZACIONALS DE LES ORGANITZACIONS DE CODESENVOLUPAMENT	<p>Suport a iniciatives que millorin les capacitats de les organitzacions de persones d'origen senegalesès per a ser actors de solidaritat internacional: formació, intercanvis, treball en xarxa, estructura organitzativa....</p>	<p>ACCD, Ens locals catalans, Col·lectius d'immigrants senegalesos/es, ONGD, plataformes i agrupacions d'ONG, DG Immigració</p>
	CAPACITATS	<p>Impulsar aliances estratègiques entre col·lectius de persones d'origen senegalesès i altres actors de la cooperació catalana per a aprofitar el valor afegit de cadascun en la cooperació amb el Senegal</p>	<p>ACCD, Ens locals catalans, Col·lectius d'immigrants senegalesos/es, ONGD, plataformes i agrupacions d'ONG, Universitats, DG Immigració</p>
3. Vetllar per la coherència de les actuacions de govern de la Generalitat relatives al vincle migracions i desenvolupament	QUALITAT I EFICÀCIA	<p>Participació en els espais de coordinació intragovernamentals per a donar seguiment a l'evolució dels fluxos migratoris senegalesos i el seu impacte potencial en la política de cooperació al desenvolupament</p> <p>Promoció de marcs de col·laboració entre departaments i organismes del Govern i amb altres administracions públiques amb responsabilitats en gestió migratòria per tal d'establir vincles positius amb la política de cooperació de la Generalitat</p>	<p>ACCD, Departaments i organismes de la Generalitat, Ens locals catalans</p>
	COHERÈNCIA DE POLÍTIQUES	<p>Autoritats locals, regionals o nacionals competents en polítiques de gestió de l'emigració i/o retorn de migrants</p>	

4

Mecanismes d'eficàcia i
qualitat de la cooperació
catalana al país

4.1 Multiplicitat d'actors i mecanismes de coordinació, col·laboració i complementarietat

D'acord amb l'article 6 de la Llei de cooperació al desenvolupament, l'activitat de l'Administració de la Generalitat i dels ens locals en matèria de cooperació al desenvolupament i solidaritat internacional s'ha d'atenir a un conjunt de principis, dels quals la col·laboració i complementarietat entre els poders públics i les iniciatives solidàries i de cooperació al desenvolupament de la societat civil catalana n'és un, així com el principi de coordinació de tota l'Administració de la Generalitat en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament, i els principis de coordinació, col·laboració i cooperació entre administracions públiques, en el marc de les respectives competències, i també amb altres agències i organismes internacionals de solidaritat i cooperació. Basant-se en aquests principis i tenint en compte els òrgans de coordinació i col·laboració i òrgans consultius existents, s'estableixen tres espais de coordinació i col·laboració:

- 1) Coordinació, col·laboració i complementarietat amb els actors de la cooperació al desenvolupament catalans:
 - a. Consell de Cooperació: en el si del Consell de Cooperació s'assignarà a la comissió pertinent el seguiment i rendiment de comptes de l'EPP-SN, sempre que sigui necessari i com a mínim un cop l'any.
 - b. Comissió de Coordinació amb els Ens locals: seguiment i rendiment de comptes de l'EPP Senegal, sempre que sigui necessari i com a mínim un cop l'any.
 - c. Comissió Interdepartamental: seguiment i rendiment de comptes de l'EPP Senegal, sempre que sigui necessari i com a mínim un cop l'any.
- 2) Comunicació i coordinació amb els actors de desenvolupament del país soci: un cop l'any es convocarà una reunió de treball per tal d'informar dels avenços i intercanviar informació.
- 3) Coordinació amb els actors de la cooperació al desenvolupament internacional, coordinació amb la resta de donants: a) participant en les taules sectorials de donants, b) convidant-los a la comissió informativa.

4.2 Impuls de la coherència per al desenvolupament

El Pla director de cooperació al desenvolupament 2011-2014 preveu treballar la coherència de polítiques per al desenvolupament (CPD) amb l'objectiu, precisament, de garantir la coherència de l'acció del Govern de la Generalitat en la promoció del desenvolupament humà sostenible. Entre altres actuacions, s'identifiquen les Estratègies país prioritari com a espai més adient per a aplicar aquest enfocament, que es preocupa no només per la gestió i l'impacte de les polítiques vinculades estrictament a l'AOD, sinó també per la resta de polítiques públiques que tenen un impacte, real o potencial, en els processos de desenvolupament dels països socis.

En el marc de les reunions mantingudes entre, per una banda, l'ACCD i la DGCD i, per l'altra, els departaments i organismes de la Generalitat, s'han identificat alguns àmbits concrets que, atesa la seva naturalesa, poden tenir un impacte potencial en el desenvolupament del Senegal. En aquest sentit, s'aposta per vetllar, a través dels mecanismes de coordinació interdepartamental existents, per la coherència de les actuacions de govern de la Generalitat al Senegal i, especialment, pel que fa al vincle entre migracions i desenvolupament (retorn voluntari d'immigrants) i en l'àmbit de la internacionalització de les empreses catalanes en aquest país.

La política de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya està compromesa amb la qualitat i l'eficàcia de l'ajut. En aquest sentit, el Pla director recull els principis de seguiment i avaluació que emanen de la Llei de cooperació, i la cooperació catalana es dota l'any 2010 d'unes directrius d'avaluació. En conseqüència, l'EPP Senegal preveu uns mecanismes de seguiment i avaluació per a ser el més eficient possible i que, alhora, incorporin els principis de transparència i rendició de comptes amb el país soci i la resta d'actors.

Com a mecanisme específic de seguiment l'EPP aposta per la creació d'un grup *ad hoc* amb els diferents òrgans consultius i de participació. Aquest espai comptaria amb la representació dels agents concernits a Catalunya i es podria reunir amb una periodicitat mínima anual per tal de valorar les actuacions portades a terme en el marc de l'EPP i fer propostes de millora, si escau.

Pel que fa a l'avaluació, l'EPP proposa la realització d'una avaluació durant l'últim any d'aplicació, per tal de valorar la pertinència i coherència del seu disseny, els resultats assolits i els aprenentatges i recomanacions de cara al futur.

A large, light-colored, stylized number '6' is positioned on the left side of the page, partially overlapping the text. The number is composed of two thick, rounded strokes. The top stroke forms a partial circle, and the bottom stroke forms a larger circle that encloses the text.

Referències bibliogràfiques

- Agence Nationale de la Statistique et Démographie (ANSD) (2012). *Présentation des résultats préliminaires de l'enquête de Suivi de la pauvreté au Sénégal (ESPS II, 2010-11)*
- Agence Nationale de la Statistique et la Démographie (ANSD) (2007). *Enquête de Suivi de la Pauvreté au Sénégal 2005-2006*. Disponible sur: http://www.ansd.sn/publications/rapports_enquetes_etudes/enquetes/Rapport_ESPS.pdf
- Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo (AECID) (2009). *Nota Interior. Resumen de la Ley de Orientación Agro-silvo-pastoral (LOASP) del Gobierno de la República de Senegal*
- Afrobarometer (2010). *La gouvernance locale au Sénégal: Effet de la proximité de l'élu au Citoyen. Afrobarometer Briefing Paper No. 95*
- Ministère de l'Agriculture et de l'Hydraulique (2004). *La Loi d'Orientation agro-sylvo-pastorale, enjeux et perspectives de la formation agricole et rurale pour les acteurs à la base (LOASP)*. Disponible sur: http://www.bameinfopol.info/IMG/pdf/LOASP_texte_int-gral.pdf
- Banque Africaine de Développement (2010). *Fonds Africain de Développement, Document Stratégie par pays*. Disponible sur: <http://www.afdb.org/fileadmin/uploads/afdb/Documents/Project-and-Operations/SENEGAL%20-%20DSP%202010-2015.pdf>
- Confédération National des Travailleurs du Sénégal (2007). *Vision Syndicale sur l'Économie Sénégalaise*
- CDEAO et Gouvernement du Sénégal. *Fiches sur les programmes du DSRP-LOASP, Programme National de Développement Agricole, La Grande Offensive pour la Nourriture et l'Abondance, Plan National de Développement de l'Élevage*
- Direction de la Coopération Décentralisée, Ministère de la Coopération Internationale, de l'Aménagement du Territoire, des Transports Aériens et des Infrastructures (2009). *Guide du partenariat, de la Coopération décentralisée, avec les collectivités locales, oiseau Sénégal*. Disponible sur: http://www.cooperationdecentralisee.sn/IMG/pdf/Guide_du_partenariat-2.pdf
- EACI (2007). *La mise en place d'un environnement des affaires de classe Internationale et les stratégies de développement des grappes de croissance*
- Govern del Senegal (2012). *Plan d'action de la Stratégie de Croissance Accélérée. Faire du Sénégal un pays émergent à l'Horizon 2015, avec Plan d'Actions de la Grappe Agriculture et Agro-industrie*. Disponible sur: <http://www.sca.sn/>
- Govern del Senegal, Ministère de l'Économie et des Finances (2010). *Bilan diagnostique du DSRPII. Politique Économique et Sociale 2011-2015 version finale*. Disponible sur: http://www.dsrp-senegal.org/1-documents/Rapport-final-Bilan-diagnostic-DSRPII_preparation-DPES-2011-2015.pdf
- Gouvernement du Sénégal (2009). *Programme national de bonne gouvernance (PNBG)*. Disponible sur: http://www.gouv.sn/spip.php?page=article_pdf&id_article=785
- Gouvernement du Sénégal (2012). *Lettre d'intention, Mémoire de politique économique et financière et Protocole d'accord technique avec le Fonds Monétaire International FMI*. Disponible sur: <http://www.imf.org/external/np/LOI/2012/sen/fra/062212f.pdf>

- ONU (2011). *Lettre Pays du Rapport du Coordonnateur Résidant du Système des Nations Unies au Sénégal 2010*
- Ministère de l'Aménagement du Territoire et des Collectivités Locales, Programme National de Développement Local PNDL (2012). *Stratégie Nationale de Développement Territorial - Rapport diagnostic*
- Ministère de la Femme, de la Famille et du Développement Social (2005). *Stratégie Nationale pour l'Équité et l'Égalité de Genre SNEEG 2009-2015*. Disponible sur: http://www.sengendre-ucad.org/test2/docs/strategie_nationale.pdf
- Primature, Gouvernement du Sénégal (2005). *Programme national de Développement Local (PNDL)*. Disponible sur: <http://www.pndl.org/>
- République du Sénégal (2011). *Document de Politique Économique et Sociale (DPES) 2011-2015*. Disponible sur: <http://www.dsrp-senegal.org/1-documents/DPES-version-finale.pdf>
- République du Sénégal, Ministère de l'Agriculture (2009). *Programme national d'Autosuffisance en riz, stratégie nationale de développement de la riziculture*
- République du Sénégal (2010). *Objectifs du Millénaire pour le Développement (OMD). Progrès réalisés et perspectives Rapport introductif pour le débat de haut niveau de l'Assemblée générale des Nations Unies sur les OMD, 20-22 septembre 2010, New York*
- République du Sénégal (2006). *Document de Stratégie pour la Croissance et la Réduction de la Pauvreté II 2006-2010 (DSRP II)*. Disponible sur: <http://siteresources.worldbank.org/INTSENEGALINFRENCH/Resources/DSRP-II.pdf>
- Unité de Coordination et de suivi de la Politique Économique, Ministère de l'Économie et des Finances (2012). *Document de Politique Économique et Sociale 2011-2015. Revue Annuelle. Rapport 2012*
- Agència Canadenca de Cooperació Internacional (ACDI) (2012). *Programme d'Appui au développement économique de la Casamance (PADEC)*
- Agence Régionale de Développement de Kolda (2012). *Rapport Annuel d'activités 2011*
- Agence Régionale de Développement de Kolda (2010). *Actes du Forum de développement de la Région de Kolda*
- Agences Régionales de Développement de Kolda, Sédhiou et Ziguinchor (2010). *Programme de Développement Économique et Social. Contribution Axe Sud*
- Agence Régionale de Développement de Kolda (2012). *Plan de Travail et Budget Annuel PTBA 2011*
- Conseil Régional de Kolda (2012). *Schéma Régional d'Aménagement du Territoire de Kolda (SRATK) 2012-2037*
- Région de Kolda (2004). *Plan Régional de Développement Intégré (PRDI) 2001-2006*
- Service Régional de la Statistique et de la Démographie de Kolda (2010). *Situation Économique et Sociale de la Région de Kolda 2009*.

ACRÒNIMS

- ACCD: Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament
- ACC1Ó: Agència per a la Innovació i Internacionalització de l'Empresa Catalana
- ACDI: Agència Canadenca de Desenvolupament Internacional
- AECID: Agència Espanyola de Cooperació Internacional al Desenvolupament
- AFD: Agència Francesa de Desenvolupament
- AOD: Ajut Oficial al Desenvolupament
- BTP: Construcció i Obres Públiques (francès)
- CEDEAO: Comunitat Econòmica dels Estats de l'Àfrica de l'oest
- DGCD: Direcció General de Cooperació al Desenvolupament
- DPES: Document de Política Econòmica i Social del Senegal
- DSRP: Document Estratègic de Reducció de la Pobresa (francès)
- FAO: Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació
- GIE: Grup d'Interès Econòmic
- GIZ: Agència Alemanya de Cooperació Internacional
- GPF: Grup de Promoció Femenina
- ICAEN: Institut Català de l'Energia
- IDH: Índex de desenvolupament humà
- LOASP: Llei d'orientació agrosilvopastoral del Senegal
- MFDC: Moviment de Forces Democràtiques de la Casamance
- MGF: Mutilació genital femenina
- ODM: Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni
- OHCHR: Oficina de l'Alt Comissionat per als Drets Humans
- OIM: Organització Internacional per a les Migracions
- OIT: Organització Internacional del Treball
- ONU Dones: entitat de les Nacions Unides per a la Igualtat de Gènere i l'Apoderament de les Dones
- OSC: Organitzacions de la Societat Civil
- PADEC: Programa de Suport al Desenvolupament Econòmic de la Casamance
- PNDL: Programa Nacional de Desenvolupament Local del Senegal
- PNIA: Programa Nacional d'Infraestructures Agrícoles del Senegal

- PNUD: Programa de Nacions Unides per al Desenvolupament
- SNTD: Estratègia Nacional de Desenvolupament Territorial del Senegal
- SNEEG: Estratègia Nacional per a l'Equitat i la Igualtat de Gènere del Senegal
- UE: Unió Europea
- UEMOA: Unió Econòmica i Monetària de l'Àfrica de l'Oest
- UNFPA: Fons de les Nacions Unides per a la Població
- UNICEF: Fons de les Nacions Unides per a la Infància
- USAID: Agència dels Estats Units per al Desenvolupament Internacional

Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament

Generalitat
de Catalunya